

H U N G A R I A N   M O N I T O R I N G

1988 december 26

KARÁCSONY MÁSODIK ÜNNEPNAPJA

Ö S S Z E F O G L A L Ó

Budapesten a Parlamentben tartott karácsonyi ünnepségen több, mint négyezer gyerek vett részt, köztük az Erdélyből menekült gyerekek is	1923
A romániai menekültek megsegítésére kiállítást és aukciót szervez a Magyar KÉpző és Iparművészek Szövetsége	1894
HORN Gyula meghívására Magyarországra látogat Sin Dong Van, dél-koreai külügyminiszter helyettes	1895 1916
Az Irakban szolgálatot teljesítő 15 magyar ENSz-katona közül öten itthon töltik a karácsonyi ünnepeket	1918
Az ÚJKÍNA hirügynökség kommentárban méltatta a keleteurópai országok változásait, különösképpen foglalkozott a magyarországi fejleményekkel	1921
Egy spanyol lap szintén méltatja a hazánkban elkezdődött reformokat.	1927
Egyre nő a szovjet-magyar közös vállalatok száma - de nem minden bürokratikus akadály nélkül	1921
LÁTÁS ÉS VISZONTLÁTÁS - kínai útinapló - (szalagon)	1919

KÜLPOLITIKA:

- Örményországban a havazás gátolja a közlekedést (1917)
- A földrengés nem csitította el a nemzetiségi ellentéteket a Kaukázusban (1917)
- Rendkívüli intézkedések a csehszlovák hegységben a turisták számára (1923)
- A SZU-ban a parlamenti választásokra az állampolgárok közvetlenül is választhatnak jelölteket (1926)

IDŐJÁRÁSJELENTÉS: 1924

1988 december 26. - Hétfő

(ünnepi műsorrend)

KOSSUTH ADÓ

HIREK

08.00 h

Jeruzsálem: Shamir izraeli miniszterelnök közölte, hogy hamarosan új közelkeleti béketervet hoz nyilvánosságra. Részteket nem árult el, mert mind mondta, még folynak a megbeszélések az elképzelések teljes kidolgozásáról. Shamir ismét elégedetten nyugtázta, hogy Mubarak egyiptomi elnök kész ellátogatni Izraelbe, ha ez elősegíti a palesztinak kérdés rendezését. Az izraeli miniszterelnök ugyanakkor megint bírálta az Egy.Áll-kat, amiért tárgyalásokat kezdett a PFSz-el.

Jereván: Nagy havazás kezdődött Örményországban. A hegyi utakon, elsősorban a földrengés sújtotta körzetekben teljesen lelassult a közlekedés. A szovjet TV beszámolója szerint, bulldózereket és más munkagépeket irányítottak a hágókhoz, hogy fenn tudják tartani a közlekedést Örményország főbb utvonalaiban.

Bagdad: Jasszer Arafat kijelentette, hogy a palesztin állam létrehozásához folyosót kell létrehozni Cis-Jordánia és a Gazai-övezet között, mert az ország nem állhat két részből. A Der Spiegel c. nyugatnémet lapnak nyilatkozva közölte, hogy ragaszkodik Jeruzsálem fővárossá nyilvánításához. A palesztin vezető jelezte, hogy csak akkor hajlandó leszerelni harcosait, ha Izraelben is megszűnik a hadsereg. Együttal megerősítette, hogy kész előfeltételek nélkül tárgyalásokat kezdeni az izraeli kormánnyal.

Tunisz: Ma összeül az Arab Liga tanácsa, hogy Libia kérésére megvitas azokat az amerikai vádakot, amely szerint vegyefegyvereket gyártanak az északafrikai országban. Libia már többször visszautasította a vádakot, sőt Olaszországon keresztül jelezte az Egy.Áll-nak, hogy kész nemzetközi ellenőrzést elfogadni a vitatott vegyiüzemre. Irán közben közölte, hogy kész megvédeni Libiát ha amerikai támadás érné.

Phnom Penh: Kambodzsra továbbra is elutasítja, hogy a vörös khmerek

(hírek, 8 h)

résztegyenek a rendezési tárgyalásokon. Hung sen miniszterelnök az ellenzék vezetőjét Norodom Szihanukot tette felelőssé azért, hogy holtpontra jutottak a megbékélési tárgyalások. A herceg ugyanis ragaszkodik a vörös khmerek bevonásához a megbeszélésekbe és a rendezésbe.

Kabul: Változatlanul harcok vannak Afganisztán több tartományában. A fővárosban és környékén titkos fegyverraktárokat számoltak fel a biztonsági szolgálat emberei. Az afgán hírügynökség közlése szerint, az ország egyre több városában támogatták Nadzsibullah államfőnek az ország semlegességére vonatkozó javaslatát.

Ankara: Moszkvában kezd tárgyalásokat Muszhat Kandamir török külügy-miniszter helyettes., Egy szovjet külügyminiszter helyettessel, A. Bszmertnikkel előkészítik E. Sevardnadze szovjet külügyminiszter jövő évi törökországi látogatását.

Kinshasa: A zairei parlamentben több képviselő is szorgalmazta, hogy mindaddig függesszék fel a diplomáciai kapcsolatokat Belgiummal, amíg az ottani kormány nem kér bocsánatot a zairei elnök megsáértéséért. Nemrégiben az afrikai országban járt Tindemans belga külügyminiszter, hogy megpróbálja elsimítani a diplomáciai vitát, de utja nem járt sikerrel. Zaire felszólította a Belgiumban élő állampolgárait, hogy hagyják el az országot.

Nanking: Kína nagyvárosában karácsony este súlyos összezapás volt kínai és afrikai diákok között. Sokan megsebesültek. Az afrikai diákok már többször panaszkodtak arra, hogy faji megkülönböztetést alkalmaznak velük szemben a helybéliek. Ezt kínai részről mindig cáfolták.

Az időjárásról:

Időnként felhős lesz az ég, esetleg gyenge eső is előfordul. Mérsékelt délnyugati szél várható. A hőmérséklet kora délután 5-10, késő este 1-6 fok között alakul.

Budapesten változóan felhős idő lesz néhány órás napsütéssel, esetleg gyenge átfutó esővel. Délután 8, este pedig 4 fok lesz.

PETŐFI-adó

HIREK

09.00 h

Shamir izraeli miniszterelnök közölte, hogy nemsokára új közelkeleti béketervet hoz nyilvánosságra. -- (ism)

Újabb halálos áldozatokat követeltek a Gazai-övezetben az összecsapások. Egy fiatalember meghalt, amikor a Dzsavalja menekült táborban történt összirtózások során izraeli katonák fejbelttek. 16-an megsebesültek az incidens során. Egy másik fiatal palesztin belehalt a december 16-én a cis-jordániak Nabluz városban elszenvedett sérüléseibe.

A kabuli kormány szerint a volt afgán király szerepet vállalhatna a 10 éve tartó polgárháboru befejezésében. A kormány közleménye, amelyet a rádióban is felolvastak üdvözli Jurij Voroncov kabuli szovjet nagykövet külügyminiszter helyettes és Zahir sah hétfégi római tárgyalásait és kifejtte, hogy a volt uralkodó közvetíthetne a kormány és a szélsőséges felkelők között. Zahir sahot 1973-ban unokaöccse Mohammad Daud buktatta meg. Az ex-király 1974-től él római száműzetésben, Daud pedig az 1978-as áprilisi forradalom idején vesztette életét, amikor a baloldali erők ragadták magukhoz a hatalmat Afganisztánban.

Örményországban töltötte a karácsony George Bush fia és a megválasztott amerikai elnök unokája is. A 35 éves John és a 12 éves George Bush egy DC-8-as típusú szállító repülőgéppel érkezett Jerevánba, amely gyógyszert, ruhaneműt és játékot hozott a földrengés sújtotta Örményországba. Az apa és fia megérkezése után elmondta, hogy nem tudtak volna a családi körben felhőtlenül örülni a karácsonynak, ^{Ugy érezték,} ... az ünnepek előtt együtt kell lenniük a katasztrófa túlélőivel. Örményországban egyébként nagy havazás kezdődött. A hegyi utakon, elsősorban a földrengés sújtotta körzetekben rendkívül lelassult a közlekedés. -- (ism)

KOSSUTH-adó

HÍREK

10.00 h

Shamir izraeli miniszterelnök közölte, hogy nemsokára új közelkeleti béketervet hoz nyilvánosságra. --(ism)

Újabb halálos áldozatokat követeltek a Gazai-övezetben lezajlott összecsapások. Egy fiatalember meghalt, amikor a megekölt táborban történtösszetűzések során izraeli katonák fejenlötték. --(ism)

A kabuli kormány szerint a volt afgán király fontos szerepet vállalhatna a tíz éve tartó polgárháboru befejezésében. - (ism)

Örményországban töltötte a karácsony George Bush fia és a megválasztott amerikai elnök unokája is.-- (ism)

Kína egyik nagyvárosában Nankingban karácsony este súlyos összecsapás volt egy iskolai rendezvényen kínai és afrikai diákok között. Sokan megsebesültek.--(ism)

Skóciában nagy erővel folytatódik a nyomozás a szerdán lezuhant amerikai repülőgép roncsai és a holttestek után. A keresést nagyobb területre terjesztették is, mert a szerencsétlenség éjszakáján az erős szél miatt a gép roncsai messze szétszóródtak. A gép mind a 258 utasa meghalt és több mint 30-an életüket veszítették azon a településen, amelyre a felrobbant gép égő roncsai zuhantak. A szerencsétlenül járt áldozatok azonosítása még legalább egy hetet vesz igénybe.

A romániai menekültek megsegítésére kiállítást és aukciót szervez a Magyar Képző és Iparművészek Szövetsége. A szövetség felhívja az alkotókat, hogy vegyen részt a jövő év február 10-én a Munkásmozgalmi Múzeumban nyíló tárlaton illetve az azt követően február 18-án tartandó aukción. A művekből származó bevétel a menekült bizottság kezelésébe kerül, amely a Romániából Magyarországra áttelepültek szálláshoz és munkához jutását segíti, jogi, orvosi és átmeneti anyagi támogatásban részesíti az arra rászoruló menekülteket.

PETÓFI-adó

HIREK

11.00 h

Magyarországra látogat a délkeleti külügyminiszter helyettes. Sin Dong Von Szöulból elindult Budapestre, ahol HORN Gyula külügyi államtitkár meghívására holnaptól háromnapos hivatalos látogatást tesz. Szöuli források arról is beszámolnak, hogy a délkeleti politikust fogadja majd a párt főtitkára GRÓSZ Károly és NÉMETH Miklós kormányfő is akikkel a nemzetközi helyzetről és a országot érintő kérdésekről tárgyal majd. Várhatóan egy beruházásvédelmi szerződést is aláírnak majd látogatása során. A délkeleti hírügynökség hangsúlyozza, hogy Sin Dong Von látogatása hozzájárul majd a két ország közötti diplomáciai kapcsolatok felvételéhez. Személyében egyébként az eddigi legmagasabb rangú délkeleti politikus látogat el Magyarországra azóta, hogy a két állandó képviseletet nyitott Szöulban és Budapestben.

Ujabb halálos áldozatokat követeltek a Gazai-övezetben lezajlott összeesapások. --(ism)

A kabuli kormány szerint a volt afgán király fontos szerepet vállalhat a 10 éve tartó polgárháboru befejezésében. -(ism)

A romániai menekültek megsegítésére kiállítást és aukciót szervez a Magyar Képző és Iparművészek Szövetsége. - (ism)

KOSSUTH _ adó

TÖBBET ÉSSZEL

14.00 h

105-ös szám.

Műsor okos ötletekről és ésszerűsítésre váró dolgokról.

Vendégünk: NÉMETH Miklós miniszterelnök.

Műsorgazda: Bánkuti Gábor.

Munkatársa: Vajda Zsuzsa.

- (Műsorvezető) Hallgatóink nagy része azt hiszem, hogy túlvan most már a karácsonyi ebéden. NÉMETH Miklóséknál mi a karácsonyi ebéd és főleg ki főzi?
- (NÉMETH) Töltött csirke, gyerek korom óta első helyen emlegetett ételem. A feleségem süti, mert hiszen csak komoly hozzáértéssel lehet csak megcsinálni.
- Egy vidékről valók?
- Nem. Nem. Feleségem Budapesten született, szülei ahjdúdorogaik, én pedig Zemplén megyei vagyok.
- Fél kimondani, hogy monoki?
- Nem, egyáltalán nem félek kimondani, csak hát az emberek úgy vannak vele, hogy ki így, ki úgy képes, vagy törekszik összehasonlításokra és én ezeket nem szeretem és nem is vállalom.
- Pedig én éppen akartam kérdezni, hogy az ember életében játszik ez valami szerepet?
- Az indulásnál feltétlenül játszott, ugyanis a Kossuth Múzeum igazgatója volt a magyar és történelem tanárom. Ahhoz, hogy valaki 2-est kapjon magyar nyelvtanból és irodalomból, ahhoz kívülről hibátlanul tudnia kellett a Kossuth szoborra felvéselt üzenetek, amiben Kossuth igazolja, hogy hol született.
- Amikor még egy 1-es volt a legjobb osztályzat, nem?
- Nem. Már az 5-ös volt a legjobb és az 1-es a legrosszabb, és a bukást ebből a tárgyból azzal lehetett elkerülni, ha már nem tudott egy szabályt egy illető kisdíák, a tanár úr fölvetette a kérdést, hogy "na, fiam, eltudod-e mondani a szobron lévő szöveget?" És ha ezt el tudta mondani, akkor megkapta az elégséget.
- E tudja mondani?
- El, mert amit az ember gyerekkorában megtanul és át is érzi, vagy

(A "Többet ésszel" vendége: NÉMETK Miklós...)

a lelkét is hozzáadja; beleadja, akkor azt hiszem, hogy az egy életen át bent marad az ember fejében-fülében. Így szól: "Monokon születtem, amott a szerencsi... tövében, ahol a rege szerint Árpád a honalapítás első áldomásait megülötte."

- (Műsorvezető) Amikor Amerikában járt a Harvard Egyetemen, akkor úgy előjött magában, hogy végülis még Amerikában is egy kicsit Kossuth nyomdokain jár?

- (NÉMETH) Nemcsak hogy előjött, hanem néhány helyet meg is látogattam, ahol vagy em, léktábla, vagy szobor áll és hát az ember - nem tagadom - meghatódottan áll például a New yorki kikötőben a Kossuth emléktábla előtt, még magyarul és angolul is elmondja, hogy "Itt állt ..... Kossuth Lajos és itt kezdte meg gyűjtőkampányát a magyar szabadságharc anyagi forrásainak előteremtése érdekében." Hát tudjuk, nem sok sikerrel, de minden esetre ez egy nagyon kedves figyelmesség az amerikai nép részéről, hogy ezt..... táblával örökítette meg.

- Akkor egy.....milyen.....ez a partraszállás..... P

- Nem tudom megmondani.

- Pedig könnyű lett volna megjegyezni, Miklós napon volt, december 6-án, ugye?

- Nem tudtam. Köszönöm.

- Én azt hiszem úgy érezte, - egy nyilatkozatában valami olyat mondott hogy a legfiatalabb miniszterelnökök egyike.

- Én nem nyilatkoztam ilyet, de mások minősítették így. Ezt követően én is utánakérdeztem ....., hát így a magyar történelem erre nem utalt. Nálamnál fiatalabb miniszterelnök már nem is egyszer szerepelt a mi történelmünkben.

- Én is készültem...

- Európában, nyugati újságok ugye Európa legfiatalabb miniszterelnökéről, vagy a szocialista országok legfiatalabb miniszterelnökéről írtak, ma.

- Ma.

- Erre még a fiaim is fölfigyeltek és egyik este, amikor Pakisztánban Butto volt elnök lányát minszterelnökké választották, akkor a kisebb fiám azt mondta, hogy "apa, már nem te vagy a legfiatalabb miniszterelnök.

- Hány gyereke van?

- Két fiam van: 14 éves, 12 éves. Tehát nyolcadikos és hatodik osztá-

(A "Többet ésszel" vendége: NÉMETK Miklós...)

lyos.

- (Tudósító) Egyébként nem bánja, hogy nem került ebbe a nehéz sorba, mert az öt közül négyet máris túlteljesített hivatali időben?

- Igen?

_ Szemere Bertalan, Eszterházy Móric, Fridrich István, Huszár Károly

- Ők három hónap, néhány napig voltak..... Hegedüs András volt a legfiatalabb miniszterelnök. Ő 33 évesen lett az és másfél év és hat nap, amit eltöltött ezen a poszton. És ugyanebben a korban lettek miniszterelnökök, mint ön, - 41 éves kor tájékán. Ön egy hónap múlva lesz éppen.

- Igen, jövő januárban.

- Batthyány Lajos és TELEki Pál. Nem is olyan rossz nevek.

- Nem.

- Ha az életüket nézem. Azért még annyit hadd kérdezzek karácsonyról, hogy a gyerekek, a család mit kapott ajándéknak?

- A gyerekeknek régóta terveztünk a feleségemmel egy olyan megoldást, hogy úgy tudjanak televíziót nézni, úgy tudjanak a számítógép-programokkal foglalkozni, hogy adott esetben bennünket ne zavarjanak. Legtöbbször magamat értem alatta, mert pillanatnyilag az az egy televízió van, ami mellett van a konyhaasztal, amin én szeretek egyébként dolgozni is. Ha komolyabb munkát végez, akkor engem zavarni szokott a televízió, úgyhogy most ők kaptak a szobájukba egy kis televíziót, hogy tőlünk függetlenül is tudjanak szórakozni. A feleségemnek én egy szép pulóvert vettem ajándékba.

- Nem szeretném becsapni a hallgatókat, a saját ajándékát nem kérdem, hiszen még nem tudja. Persze a beszélgetést szalagról hallják. Ennek nem csak az az oka, hogy gondoltam, hogy mindkettőnknek, majd'egyformán, két kiskorú gyerekünk van, jobb ezt a napot a család körében tölteni, hanem élő beszélgetés közben nagyon könnyen ki lehet bekelni a nehezebb kérdéseket, mert ha egy kicsit lassabban beszél valaki és máris letelt az egy óra anélkül, hogy nagyon sok lényeges kérdésre válaszolnia kellett volna. Egy bokszmeccsen mondjuk el lehet hajolni, majd jön a gong és akkor megússzuk. Ez meg inkább egy ilyen profi bokszmeccsre hasonlít a felvételtől, hogy megy, ameddig megy, aztán...

- (NÉMETH) Értem a célzást. Beszélgessünk csak hosszabban, hogy azokat az ön által kényesnek tekintett, vagy keményebb kérdéseket is feltehesse. Én ennek állok elébe.

(A "Többet ésszel" vendége: NÉMETH Miklós...)

- Meg hát hogyha vargabetűket írunk le, ami nagyon sokszor a riporter hibája, - meg kell mondjam - akkor attól meg..... a hallgatót. A műsorban viszont kapott ön egy ajándékot - így idézőjelben - Szenteste délelőttjén gondoltuk elvenni a beszélgetést, most 23-án tudjuk felvenni,..... végzett a képviselőház a jelölések..... Sőt, az hiszem, most úgy ülhet itt, hogy van ..... amiben nem hiszem, hogy biztos volt, amikor összehívta a..... Leszavazták persze, de nagyon szeretnék pontosítani.

- (NÉMETH) Való igaz, hogy a kormány nagyon sok napirendet terjesztett az Országgyűlés elé és így mi tudtuk, hogy napirendek között különösen fontos kérdések szerepelnek és várható volt az is, hogy ha néhány ..... nem fog tudni az ülésen, vagy néhány nap alatt a Parlament letárgyalni, ezért eleve azt terveztük, hogy ami a jövő év gazdasági feltételrendszerének alakításával függ össze, az lehetőleg menjen még le karácsony előtt és a politikai intézményrendszer reformjához kapcsolódó pontok, nem kevésbé fontos törvénytervezetek pedig kerüljenek át januárral. Ez egy szokatlan lépés. Az utóbbi időben azt hiszem nem volt rá példa. Hát ugye egy megkezdett parlamenti ülés, az felfüggeszti munkáját és úgy dönt, hogy karácsonyi szünetet tart és folytatja a munkát januárban. Egyébként január 10-én ül össze legközelebb a parlament. Valóban éreztem azt, hogy nem lesz könnyű a jövő évi költségvetés tárgyalása. Annak ellenére nem lesz könnyű, hogy - megint csak azt mondom, szokatlan módon - a kormány három változatban.....jövő évi költségvetést. .... szerint azért, mert a három változatnak végülis, ha nem is mindenki által felismerten és elfogadottan, de a mi megítélésünk szerint volt eltérő vonalvezetése és eltérő struktúrája. Nehéz helyzetben nagyon rövid idő alatt kell a jövő évi költségvetési tervezeteket összeállítani éjjel-nappal folyó munka volt. Már-már az emberekben - különösen a Pénzügyminisztérium, az Országos TERvhivatal szakembereiben - a lelket - ahogy mondani szokták - tartni kellett, mert az egész évi megfeszített munka után olyan igénnyel előállni az utolsó hajrában, a kormány ülés után, hogy mégsem egy változatot terjesztünk be, hanem három változatot és precízen, közérthetően, pontosan leírni és megfogalmazni, - ez nem kis követelmény. A Parlament felismerte és a hozzászóló képviselők többsége is azt a helyzetet, amiben a magyar gazdaság pillanatnyilag

(A "Többet ésszel" vendége: NÉMETH Miklós...)

van és azt a felelősséget is, hogy kényszerhelyzetben, ha nem is optimális - tehát a legjobb -, de egy elfogadható kompromisszum alapján kell legyen költségvetése az országnak.

- Tulajdonképpen ki kötötte a kompromisszumot, hiszen az önök három változata helyett egy negyedik született, amit a parmaneti bizottság javsolt, vagy dolgozott ki?

- (NÉMETH) Hát ehhez a negyedikhez én egy megjegyzést szeretnék fűzni: valóban lehet negyedik változata is a Terv- és Költségvetési bizottságnak, a többi bizottságban lefolytatott vita alapján értékelte úgy, hogy a szükséges mértékű deficit finanszírozásához a bevételeket egy egyszeri, egy évre szóló póttadóval; a kiadási oldalon pedig támogatók további leépítésével biztosítja az alapelvek.....
6 %-ot javasolta megállapítani, a bizottság ezt 4 %-ra mérsékelte(?), úgyhogy ez..... 5 milliárd forint és a bizottság felkérésére ezt az 5 milliárd ft-ot a kormány próbálta lefedni, - vagy ha úgy tetszik, összekaparni - további támogatásleépítéssel, további kiadáscsökkentő lépésekkel, amelyeknek a részletei azt hiszem most már ismertek. Újabb 1 milliárd ft-tal továbbmérsékeltek a honvédelmi kiadásokat. Több mint 1 milliárddal a Parlament végleges döntése alapján a társadalmi szervezetek támogatását, - tehát én ezt a 2-es, általunk beterjesztett változat jobb, markánsabb módosítása.....

- Ezt jó hallani. A miniszterelnök a képviselők módosítására azt mondja, hogy jobb.

- (NÉMETH) Ehhez egy kicsit a döntési mechanizmusunkat kell jellemeznem. Amikor egy változatot összeállítunk, akkor a különböző érdekképviselői szervekkel, a különböző minisztériumokkal bokszolunk. Tehát folyik a csata, hogy kinek mennyi jusson.

- Apropos, most másodszer hangzik el a boksztól. És sportol?

- Igen, sportolok. Valamikor intenzíven sportoltam, most már csak az egészségem megőrzésére igyekszem a sportot használni. Futbaloztam és asztaliteniszeztem. Mostanság pedig a tenisznek hódolok és uszodába járok. Most visszatérve a megkezdett gondolatsorhoz; egyeztetési folyamatban törekszünk - különösen, ha időben be vagyunk szorulva, mint ahogy most be voltunk szorulva - a kompromisszumokat megtalálni. Úgy tűnt, hogy ezt sikerült megtenni. Elfogadták tehát az ágazatok, aaz érdekképviselők. A Parlament még radikálisabb módosítást javasolt

(A "Többet ésszel" vendége: NÉMETH Miklós...)

főleg a szubvenciók, kivételek, támogatások leépítésében. Ezt a kormány nagyon fontos üzenetként kell értelmezze. Vagyis, én úgy fogom föl, hogy a Parlament nagyobb politikai bátorítást és biztatást adott nekünk atekintetben, hogy a kormány erőteljesebben haladjon a reformok útján, mert hiszen az a ma még fennálló torz rendszer, ami átszövi a gazdaság különböző területeit, a törz árarányokkal, a torz támogatópolitikával, az nem segíti a tisztánlátást, nem segíti a gazdaságot a fejlődés útjára lépni, de hozzá szeretném rögtön tenni; ezt én a megajánlási szakasznak tartom, ami most történt. Nagyon jó lenne és én számítok is arra, hogy majd amikor a döntéseinknek megfelelő jövő év során ezt apró pénzre kell váltani; vagyis végre is kell hajtani ezt a költségvetést és óhatatlanul jelentkezni fognak konfliktusok, feszültségek, - akkor is kapja meg a kormány ezt a biztatást és kiállást és támogatást, mint ahogy most, az első lépésben a Parlament ezt megadta.

- Hát kaptak ötleteket, tippeket is, gondolom.

- (NÉMETH) Számosat.

- Ilyen ötletekre gondoltam, amit mondjuk KIRÁLY Zoltán elmondott, hogy négy, vagy öt .....intézmény Szegeden - és nyilván más megyékben is - amiből lehetne igenis iskolákat csinálni, egy részéből legalább is gimnáziumot, vagy kórházat, vagy. Tehát én hallottam olyat is, hogy esetleg hogyha a fegyveres testületek tagja nem féláron telefonálnak, hanem ugyanolyan összeget fizetnek, mint más állampolgár, az is sok miliós megtakarítás. Szóval van sok ilyen kis...

- Rengeteg tartalék, úgynevezett rejtett tartalék van még itt az országban, ezért nem véletlen az sem, hogy a kormány kérte a képviselőket juttassák el hozzánk konkrét javaslataikat, mit tekintenek bürokráciának, mit tekintenek vízfejnek, felesleges kiadásnak, irracionális mechanizmusnak és én felelősen ki merem jelenteni; ezeket gondosan meg fogjuk vizsgálni és ha kell, akkor rövid időn belül változtatunk rajta. Van nekünk is elképzelésünk erről, tehát nyitott kapukat is döngetett részben a parlament, részben KIRÁLY Zoltán. Hát én csak szeretném mondani, hogy még a párt KB-a titkáráként a 88.júliusi KB-i előadói beszédemben utaltam arra, hogy meg kell vizsgálni, hogy melyek azok az épületek, amelyek feleslegesen, vagy nem jó hatékonysággal vannak kihasználva, társadalmi szerveknél, tanácsi szerveknél. Hát így a pártnál, a szakszervezetnél, amelyek más célokra sokkal jobb

(A "Többet ésszel" vendége: NÉMETK Miklós...)

hatékonysággal, nagyobb társadalmi elégedettséget okozva hasznosíthatók - Nekem feltűnt, hogy ön már akkor reform....., amikor még a GRÓSZ Károly féle kormányprogram sem volt meg, akkor ön még nem volt titkár sem a KB-ban, - ha jól tudom alosztályvezető. Mégis, érdekes módon, hogy ennyire a reformok és a változás mellett volt és sok olyan dolgot elmondott, ami azóta vált valósággá. Nagyon sok vállalatvezetővel beszélt, nagyon jó vállalkozók vezetőivel, tehát nem csődben lévőekkel. Amikor hallották, hogy ön jelöltként szerepel, - lehet, hogy hallották, mint ön, mert ilyenben nálunk a hír mindig gyors szárnyon jár. Azt mondták, hogy kicsit félnek öntől.

- Milyen értelemben?

- Hát volt, aki úgy fogalmazott, hogy ugye fiatal ember ő még, teljesen tapasztalatlan. Más azt mondta, hogy fiatal ember, kár volna ilyen korán megbuknia. Az idősebbeknek ugye már mindegy, de ha ő megbukik 2-3 év múlva, akkor szegény legszebb éveit bukott miniszterelnökként éli le. Na és voltak - és ez volt a többség, amit hallottam - hogy azt mondta, hogy rokonszenves gondolataival találkozott. Hát attól fél, hogy nincs gyakorlati tapasztalata. Volt aki azt mondta, hogy ..... MEGDGYESSY Péter is, akiről kiderült, hogy kitűnő partner, nagyon jó lehet vele együtt..... de legalább ha három hónapig egy vállalatnál lett volna könyvelő, hogy látná egy kicsit alulról is, a vállalkozók oldaláról ugyanazt a valóságot. Szaknyelven ezt úgy mondják, hogy van a makroekonomika; az egész ország gazdasága és van a mikro, ugye, ami egy vállalatnak, egy intézménynek a gazdasága. Ön elméleti közgazdász eredetileg.

- Igen. Elméleti közgazdász, vállalom és vallom is. Az egyetemen eltöltött évek, nemcsak mint hallgató, hanem mint oktató is, a külföldi tanulmányutak segítettek abban, hogy valóban megismerjem a gazdasáspolitikának számos irányzatát és rejtelmét. Az egyetemi évek után én a Tervhivatalban kezdtem dolgozni és a Tervhivatal adott nekem egy másfajta ismeretanyagot és tapasztalatot, - érthető módon, mint amit az elmélet, vagy az egyetem tudott adni. A Tervhivatalban már kapcsolatba kerültem a mikrovilággal. Az igaz, hogy én vállalatnál nem dolgoztam, de én vitatom azt, hogy csak az lehet jó, vagy elfogadható kormányzati szakember, - akármelyik minisztérium élén, vagy a kormány élén - aki néhány évet eltöltött egy vállalatnál és megismerte a mikro

(A "Többet ésszel" vendége: NÉMETH Miklós...)

világot. Van olyan tapasztalat is, - hozzáteszem, lehet hogy ez magyar sajátosság - hogy azok a vállalatvezetők; sikeres vállalatvezetők, akik az államigazgatás különböző posztjaiba kerültek az elmúlt 15-20 évben, - tisztelet egy-két kivételnek - nem lettek jó közigazgatási-államigazgatási szakemberek és fordítva is igaz; jó államigazgatási szakemberek, akik kimentek a gyakorlatba, nem mindig váltották be a hozzájuk fűzött reményeket. Tehát ilyen szoros összefüggést nem vélek fölfedezni, - legalábbis is itt, és hangsúlyoztam, Magyarországon ugyanakkor a kérdésben rejlő figyelmeztetést, azt fontosnak tartom. Amit én a magam nyelvére úgy fordítok le, hogy egyre többször kontrollálni az elképzeléseinket, javaslatainkat, személy szerint a magamét, a gyakorlatban dolgozó szakemberekével, mert hisz' ők alkalmasak arra, hogy megmérjék és bemérjék a javaslatok helyességét-irányát, vagy éppen sikertelenségét. Tehát én nagyon fontosnak tartom személy szerint, a magam számára azt, hogy az eddiginél is többször és több helyre tudjak eljutni gyakorlati szakemberekkel való konzultációra; akár egy-egy egyedi vállalathoz, akár a Kamarához, vagy a Kamara különböző testületeihez.

- (Tudósító) Hadd kérdezzem; öntől féltek néhányan, - biztos, még van, aki fél most is. Majd az idő eldönti - ön is fél?

- (NÉMETH) Nem. Nem. Én soha nem kezdtem még, akármilyen munkakörbe kerültem, ...az új feladathoz és munkához. Azt hiszem ez habitusomnál, lelki beállítottságomnál fogva / ^{jellemző rám.} Félelemmel ugyanis, kishitűséggel nem lehet..... siker reményében kell a munkához... Tehát én tudom, hogy mit vállaltam, mert azt azért talán elhiszi nekem a kedves hallgató, hogy elég jól és elég mélyen ismerem a magyar gazdaság helyzetét, annak összes gondjával, feszültségével, de ennek tudatában is azt mondom és azt mondtam magamnak, hogy meg kell próbálni és mindent meg kell tenni, hogy ez a nehéz helyzetben lévő ország és társadalom néhány éven belül elinduljon egy jobb és egy szebb jövő felé.

- Sokmindenről volt szó itt a Parlamentben is és sokminden előtt állunk. Lehet, hogy ezt úgy is lehet fogalmazni, hogy egy kicsit ég a ház és ez most egy kicsit tűzoltás, ami most folyik. Tűzoltó barátaimtól tudom - és van néhány -, úgy szokták fogalmazni, hogy "a tűzkárnak néha a nagyobbik részét az oltás okozza; nem maga a tűz, hanem a víz, amivel eloltják " - de hát oltani kell. Más dolga, hogy lassan el kell,

(A "Többet ésszel" vendége: NÉMETH Miklós...)

már oltás közben gondolkodni, hogy mennyi marad meg a házból és az új házat hogy építjük? - megtartjuk-e az alaprajzát; több szobás lesz-e nagyobb lesz-e, az ablakok ugyanoda néznek-e?

- (NÉMETH) Igen. Hát minden hasonlatra azt szoktuk mondani, vagy szokták mondani, hogy sántít, de azért egy dolog biztos igaz ebből a magyar társadalomra gazdaságilag is; nevezetesen, hogy az egyik oka annak, hogy itt vagyunk ebben a helyzetben, amiben vagyunk, az az, hogy mindig megrettentünk a kedvezőtlen hatások és a feszültségek vállalásától. Vagyis az a gondolat motoszkált a politikai és állami vezetésben is, hogy jajj Istenem, nehogy valami nagyot vágjak és nagyobb kárt okoznak a tűzoltás közben. Ezért mindig félúton megálltunk és féloldalas reformokat csináltunk.

- Visszatérve a hasonlathoz; amikor még ottmaradt a parázs...

- És a félmunka, az - tudjuk életünkből - hogy az soha sem lehet biztos alap a jövőre nézve. Ennyiben talán az a kedvező helyzet, hogy most komplexen, vagyis átfogóan tudjuk a politikai és gazdasági reformot együtt összehangolni. Ennyiben én azt mondom, hogy jobb feltételekkel indulunk a következő éveknek, mint a megelőző években, de azt hozzáteszem, hogy nem a reformok - mert van ilyen vélemény is - nem a reformok juttatták ide az országot, hanem éppen ellenkezőleg: a nem következetesen végigcsinált reformok miatt vagyunk ebben a helyzetben, amiben vagyunk és én nem fogadom el azt a véleményt, hogy amíg 68-ban nem kezdtük el a gazdasági mechanizmus reformját, addig az országnak jobb helyzete, jobb pozíciója volt és lám, azóta hová jutott ez az ország!

- Hát, én azt hiszem, hogy ezt nagyon kevesen mondják.

- (NÉMETH) De mondják! Néhányan mondják.

- Hát ezeket szoktuk szélsőbaloldalinak nevezni? Vagy dogmatikusnak? Én nem akarom címként(?) keresni, de hát ez az ország, ahová eljutott, én úgy érzem, hogy azt a többség nem tagadja, hogy éppen 68 után ..... és továbbjutott az első szakaszban, amikor nem kezdték el visszacsinálni a reformot.

- Így igaz. A ténykérdést illetően én sem vagyok ugye a csoportokra, vagy emberekre való aggatásának híve, mert az bizonyos fokig nézőpont kérdése, hogy én hol állok és merre tekintek; hogy szélsőbalnak, vagy szélsőjobbnek minősíték valamit, de kétségtelen, hogy inkább a balol-

(A "Többet ésszel" vendége: NÉMETH Miklós...)

dalhoz kötődők véleménye, tehát a szélsőbalosok véleménye az, amire az előbb utaltam.

- Ön azt ondja, hogy vállalni kell a reformot. Nagyon sok egyén számára viszont ez egyelőre - és azt hiszem itt érződik a hasonlat - pillanatnyilag még hidegzuhanyként hat, még..... Szóval az egyén, nagyon sok ember nehéz helyzetbe kerül 89-ben. Sokmindennek megy fel az ára például.

- (NÉMETH) Egy általánosabb megjegyzéssel kezdeném: a reformok természetete, az olyna, hogy meg kell halandí - méghozzá valamilyen társadalmi érdektől, céltől vezettetve - egy régi gyakorlatot. Azt el kell hagyni; azt bátran ki kell operálni a rendszerből; le kell nyerni, vágni. Ilyenkor a reformlépés következtében általában néhány évig a kedvezőtlen hatások erősebbek; azok jelentkeznek. Ha nincs bátorság és nincs hit, - nagyon aláhúznám - abban, hogy ezt a néhány évet elvállaljuk és kibírjuk; hanem megtorpanunk, megijedünk, visszarendezünk, akkor az a pozitív oldal, ami néhány év után szükségszerűen jelentkezik, - mert ez is nemzetközi tapasztalat - akkor az mitől jelentkezik, ha már mi magunk visszarendezünk; ha már mi magunk megállunk a félúton? Tehát a magyar gazdaságnak a stabilizációs programjának a meghirdetésekor világosan megfogalmaztuk: itt kemény lépések következnek, mert előbb rendbe kell tenni a gazdaságot, egy kicsit a társadalmat is, hogy kibontakozásról kezdjünk el beszélni; hogy ez az ország elinduljon egy modernizációs pályán. Szeretném mondani, ez nemcsak gazdasági, hanem tudati átalakulást is igényel. Meg merem kockáztatni, hogy a mi bajainkban nem is talán a gazdasági struktúra - ahogyszoktuk fogalmazni - válsága a meghatározó, - bár kétségtelen jelentős probléma - hanem az a morális, erkölcsi értékvesztés és értéktévesztés, ami a társadalmi kapcsolatok, az emberek tudatát jellemzi ma Magyarországon. Nagyon érdekes, talán itt elmondhatom, a Deutsche Bank egyik vezető embere mondotta nekem körülbelül egy évvel ezelőtt, hogy higgyék el, hogy a gazdaság 50 %-ban pszichológiai tényezőkön múlik. Ha tehát maguk csak a bajaikat emlegetik; csak a sirámaikat, - amik jogosak - de nem figyelnek oda arra, hogy bármily jó is egy közgazdasági szabályzórendszer mondjuk, vagy átgondolt egy reformprogram, de ennek a társadalmi feltételeit, a pszichológiáját nem tervezzik meg és erre nem figyelnek, akkor is sikertelenek lesznek. És ez egy nagyon fontos tnaulság az én számomra. Talán az utóbbi évek leg-

(A "Többet ésszel" vendége: NÉMETH Miklós...)

keményebb felismerése önmagam számra az, hogy nem lehet, vagy nem elégséges csak gazdaságban gondolkodni; a gazdaságot is társadalomban és társadalmi folyamatokon keresztül kell megítélni és tervezni, -nem szólva az irányításáról.

- (Tudósító) Nagyon sok külföldi ismerősömtől hallottam én is ilyet, hogy "ti folyton sírtok és néha cselekvés helyett is sírtok!" Én nem akarom félremagyarázni, mert ön nem ezt mondta.

- (NÉMETH) Tehát félre értés ne legyen. Ezzel, amit elmondtam, szándékomban nem állt, hogy én azt mondjam, hogy a tömegkommunikáció, a sajtó emberei felelősek azért, hogy ez a helyzet jellemző Magyarországon. Ez távol áll tőlem. Én inkább a mi felelősségünket, a mi munkánk gyengeségeként említettem azt, hogy erről valóban kormányzat, pártvezető és mindenki elfelejtkezett; most kezdi felismerni, hogy azt, amit nagyon sokan negatív jelenséggként emlegetnek, azt előnyössé is lehet tenni, tehát jobban támaszkodni a tömegkommunikációra; jobban hallatni a hangunkat és magyarázni az embereknek, hogy mit akarunk. Hítechagyott társadalommal, hítechagyott emberekkel produkálni, változást elérni megítélésem szerint nem megy. Nagyon szépen szólt erről KÁLLAI Ferenc is az Országgyűlés legutóbbi ülésén.

- De amire én célzok, az hogy nekem is tették a szemrehányást a barátaim, hogy "sokat sírtok, sokat panaszkodtok, de a panaszok feleként

- (NÉMETH) többet kéne tennetek,

- többet kéne tennetek. Károlyi Ferenc is különben ezt mondta, hogy kevesebb demagógiát, több cselekvést. De érzek én egy másik tudati oldalt(?), azt ugyanis, hogy a másik oldalon a kormányhivatalok csináltak egy adórendszert, jól összezsápták; lobogtatták a zászlót, hogy a csodásan élő svédnek ez az adórendszere. Na, de hát azt nem nagyon tették hozzá, hogy ez a legmagasabb adó. Nem tudom érzik-e ma már, hogy a saját csapdájukba hogy sétáltak ezzel be, hiszen a svédnek éppen most adócsökkentést hajtanak végre? Na most, amikor az adóreform hibáit szóvá tették, amelyet sokan rögtön fölismertek; megsértődtek! Tehát megint a Parlamentbe ugye elmentek? képviselők, mindekit jellemmez az azonnali sértődékenység.

- (NÉMETH) Igen, egy betegségtünetekkel jellemző egy társadalomban a toleranciának a hiánya, a kompromisszumkészség nem kellő mértéke. Az ilyen jelenségeket, egy kicsit összefügg azzal a gyakorlatunkkal és azzal a modellel is, amiben itt a felszabadulás óta élünk és

(A "Többet ésszel" vendége NÉMETH Miklós)

működtünk. Volt egy hitünk abban, hogy rövid idő alatt utólérjük a legfejlettebb, akkori fejlett országokat. Ehhez társult az, hogy van egy élcsapat, amelyik az ehhez vezető utat és módszereket világosan tudja és ismeri. És ezt csak közvetíteni kell. Igazi bajainkban benne van az ebből való kiábrándoltság minden mozzanata. Mert most felismertük, nincs gyors utólérés, hogy azért keményen meg kell dolgozni, nincs mindenttudó élcsapat, amelyik kezében hordozza a bölcsék követ és mindenben tud úgy dönteni, hogy ez a társadalom javát szolgálja. Ez egy kicsit az államigazgatásra is áll. ... elkészítettük a koncepciót, az asztalra tettük. Mit szólnak ehhez mások? ..... ez egyszerűen nem igaz. Mert az államigazgatás csak akkor végezhet jó munkát, ha támaszkodik minden szóba jöhető alternatívára, meghallgatja azokat, akik az adott kérdés szakemberei és nyilvánosan megértődik, hogy úgy mondjam, tehát előnyök és hátrányok mérlegelése alapján egy fajta társadalmi ellenőrzés alatt végzik ezt a munkát. Ezt az utat kívánjuk járni. Még az adórendszer .....ez nemvolt jellemző.... emellé egy személyi jövedelemadó.... azt hiszem a világon nem volt még egy példa. Ezt mondták is a külföldi szakemberek, hogy igen merész vállalkozás az, amibe a magyar kormányzat belekezdett .....ennek van egy szerves utja. Mi ezt a szerves utat nagyon lerövidítettük. Ebből adódik, hogy ez magában hordta a tévedés lehetőségét. De egyre inkább az jellemző ránk és ezt megint a legutóbbi parlamenti ülészekkal tudom bizonyítani, nem fogunk presztizs kérdést csinálni abból, hogyha tapasztalat birtokában vagyunk, akkor a szükséges korrekciókat fokról fokra, lépésről lépésre végrehajtjuk. Ahhoz, hogy jól tudjunk változtatni, ahhoz azt hiszem senki nem vitatja, hogy megfelelő információra, megfelelő, tapasztalatokra van szükségünk. Már látjuk azt, hogy valóban a mértékekkel, magas az adó... az adórendszer belső strukturájával, tehát sávozásával valóban gondok vannak. Ezen most bizonyos fokig a módosítással enyhített a kormányzat. És a harmadik lépcsőben, amikor már egy év teljes tapasztalata és adata a birtokunkban lesz, nem leszünk restek nyilvánosságra hozni és ha kell, akkor a nyári ülészekon még módosítási javaslatokat fogunk előterjeszteni.

- Én hadd mondjam hogy egy évvel ezelőtt ugyanebben a műsorban Medgyessy Péterrel beszélgetve, vitatkozva felmerült...családi jövedelemadó.....kétgyerekes szüők is kapjanak adókedvezményt, hát ön is leszavazta.....

- Én a családi jövedelemadó modellel egyetértetek. Szükségesnek tartom

(A "Többet ésszel" vendége NÉMETH Miklós)

azt, hogy a kormány rövid időn belül, 89 nyaráig ... kidolgozza, ezt bocsássuk társadalmi vitára. Szóljanak hozzá az emberek tegyék meg a szükséges módosítási javaslataikat és végig kell tekintenünk azon az úton, azon a feltétel rendszeren, hogyha van egy jól kidolgozott családi jövedelemadó rendszerünk, akkor a mai személyi jövedelemadó rendszerből hogy tudjunk át fejlődni a családi jövedelemadó feltételei közé.

- Ez azt veszi figyelembe, hogy egy családtagra mennyi jövedelem jut.

Mert azért nem mindegy, hogy egy bizonyos jövedelemből valaki -

- Természetes. Az országok többségében jellemző az, hogy családi jövedelemadó rendszer és nem személyi jövedelemadó rendszer működik.

Mi ezzel kezdtük, de a célunk az, hogy családi jövedelemadóhoz jussunk el.

- Magyarán.....

- Nem tagadom, utaltam is rá, igen rövid idő alatt, a tévedések kockázatát is vállalva készítette el ezt a kormány.

- Most egy másik kérdés, ahol viszont ugymond .. ez a kormány átszervezése. Ön átalakította a kormányt egy ponton. Dehát tudni, nem is tagadta, hogy vannak további tervei. Ez pl..... ráadásul közszájon forog a további terv néhány pontja - a közszáj vagy téved, vagy nem - de emlegetik, hogy megszűnik az ipari minisztérium -

- Sok mindent emlegetnek. Először az adagoláshoz. 79-ben kezdődött el az a munka, amelyik a kormányzat döntési rendszerét, .. átalakítását kezdte kidolgozni. Egy ilyen munka óhatatlanul érdekeket sért, egyszemélyi érdekeket érint. Egy ilyen munkát az érintett miniszterekre, miniszterhelyettesekre biznak, akkor el lehet képzelni milyen üteme lesz. Ezért a 79-ben elkezdett munka szépen lelassult mondjuk így a 80-as években. Amikor aztán független szakértő csoportra bízta az akkori kormány, akkor kezdett összeállni egy olyan koncepció, hogy egy egységes, egyszintű társadalmi, politikai döntési centrumként szereplő kormányzatra, kormányra van szükség.

- Politizáló kormányra, úgy szokták mondani.

- Igen, politizáló, politika csináló kormányra.

- Amit azért azért néha nem árt megkérdezni, mit kell ezen érteni?

- Én mindenképpen azt értem rajta, hogy jogszabály, rendeletalkotó kormányzat helyett a hosszabb távu fejlődési folyamatok kialakítását

(A "Többet ésszel" vendége NÉMETH Miklós)

célzó munka jellemezze a kormányt. Na most ehhez mi kell? Stratégiában gondolkozni, távlatokban gondolkozni, hozzá vezető utak formáját, módszerét megtervezni ez sokkal időigényesebb, elmélyülést kívánó folyamat, mint az, hogy most egy paragrafus jól van vagy nem jól van, ki vitatja, ki nem vitatja, mondjuk az érdekképviseltek oldaláról. De ma még a kormányzatot elárasztják és a kormányt az ilyen típusu feladatok. Azt kell tudnunk rövid időn belül visszaszorítani. Pl. azzal, hogy megnöveljük a miniszterek önállóságát, de hozzáteszem rögtön, akkor a felelősségét is. Hogytöbb idő maradjon arra, hogy valóban a politikával vagy a távlatosan stratégiai feladatokkal tudják foglalkozni. Ez a koncepció, amikor összeállt akkor jött a felismerés, hogy nemcsak az kell, hogy jellemezze, hogy egyszintű, politizáló -

- Vagyis, hogy nincs annyi miniszterelnök helyettes -

- Például, hanem az is, hogy a piacgazdaság követelményeihez milyen döntési rendszer, milyen kormányzati munka illeszkedik. Amikor ezek a követelmények rendszerre összeálltak, akkor kellett dönteni a következőkben, van-e erőnk és lehetőségünk ezt egy lépcsőben megcsinálni, vagy pedig a legsürgősebb, legérettebb dolgokat előre véve, néhány csomagban kell ezt az évek során megvalósítani? A vezetés az utóbbi mellett döntött. Egyszerűen azért, mert ha egyszerre alakítjuk át az egészet, akkor igen nagy lett volna a bizonytalanság ...hatása egy olyan helyzetben, amikor azért valamiféle stabilitásra is szükség van a kormányzati munkában is meg a társadalomban is. Tehát ha ugytetszik, ezért .....a kormányzati átalakítást a vezetés, de nem szeretnénk sokáig huzni. Elképzeléseink szerint 90-ben a funkcionális irányító szervek, az állami ellenőrzés rendszerét érintő lépéseket az alkotmányreformmal összehangoltan meg kell tudnunk csinálni. Ez alatt a tervezetési rendszer, a pénzügyi költségvetés átalakítását, a bankreform befejezését, az Ár és Bérhivatal feladatainak újra gondolását kell érteni, de azt is, amire Ön ... utalt, hogy vajon nem jobb-e .....Ma még ezek a kérdések nem eldöntöttek. Szükséges-e és milyen feladatokkal egy gazdasági minisztérium beépítése a kormányzati munkába. És ha igen, akkor ezt hová telepítsük? Az Országos Tervhivatal váljék azzá, a pénzügyminisztérium, vagy egy haramdik eset, hogy a pénzügyminisztérium, a Tervhivatal, az Árhivatal és a Munka és Bérhivatal megfelelő részlegeinek összevonásával hozzuk-e ezt létre? A lényeg az, hogy a feladatok döntsék el a legmegfelelőbb szervezetet

(A "Többet ésszel" vendége NÉMETH Miklós)

és ne szervezet a szervezetért elv vezéreljen bennünket az átalakításban. Tehát egy hatékonyabb, egyszerűbb, világosabb, áttekinthetőbb kormányzati strukturát, szerkezetet szeretnénk a 90-es évek elejére kialakítani. Ebbe bele tartozik az is, hogy meggyőződés szerint, a Magyar Nemzeti Bank jogállását is rendeznünk kell. Én magam azon koncepciót támogatom, hogy a Nemzeti Banknak a parlament ... hiszen a kormány gazdaságpolitikáját pénzügyi oldalról így tudja kontrollálni, így tud ellenőrzést gyakorolni, vagy Uram bocsá', így tudja azt mondani, hogy eddig és nem tovább finanszírozom azt a programot, amit a kormány előterjeszt. Tehát ellenpontokból álló, ellenpontos kormányzati strukturára gondolok én akkor, amikor azt mondtam, hogy alapvető változást készítünk majd elő és ehhez idő kell. Ha itt tévedünk, ha itt melléfogunk, az nagyon nagy hiba lenne.

- Mindez megteremti egy liberálisabb, nyitottabb gazdaság feltételeit. Netán kovertibilissé, átválthatóvá válik a forint egyszer.

- Ez régi törekvése és célja a kormánynak. Konvertibilis valuta nélkül piacgazdaságot elképzelni azt hiszem fából vaskarika lenne.

De a konvertibilitásnak vannak nagyon fontos feltételei. Hát egy tollvonással, egy aláírással ma is mondhatnánk pl. azt, hogy holnaptól konvertibilis a forint. De ennek akkor az összes következményét vállalni kellene. Tehát a gazdaság állapota, a hatékonyság állapotából következően, itt pillanatok alatt kiderülne, hogy hol állunk mi a nemzetközi piacon és megmérettetnénk és könnyűnek találtatnánk. Ezt most mi nem kockáztathatjuk mi még. Tehát ha a termelésünk konvertibilisebb lesz, átválthatóbb és versenyképesebb lesz, ha az árrendszerünk torzításait felszámoljuk, ha abban a folyamatban, amit ön liberalizációnak nevezett, eljutunk arra a pontra, hogy az érdekeket a gazdaságban egyedül és kizárólag a pénz integrálja, vagyis fogja össze és a pénz méri és kifejezi a teljesítményt, akkor jöhet el az, hogy természetes módon a magyar valuta a forint is konvertibilissé válik. Addig még hosszú az út! Nem szólva arról, hogy mi egy gazdaság hozzáteszem politikai közösségnek is atagjai vagyunk, a KGST-nek -

- Csak zárójelben jegyzem meg ahhoz, amit mondott a megéretéshez, hogy Kállai Ferenc azt mondta -

- A tőke majd rendet csinál. Rendet csinál atekintetben, hogy nem engedi a termelést irracionálisan szervezni. Az összes felesleges kiadástól igyekszik megszabadulni. Azon egyszerű oknál fogva, hogy az erőforrások lehető legjobb felhasználására törekszik. Ettől mi még távol vagyunk. Nincs a tulajdonnak gazdája. Vannak általános elveink,

(A "Többet ésszel" vendége NÉMETH Miklós)

de azt nem tudtuk aprópénzre váltani. Nincs tőketulajdon érdekelttség és nagyon sok dolgunk ingyenes. Már pedig a történelem során még olyar társadalom nem volt, amelyikben hosszú távon racionális fejlődés jött volna ki abból, hogy túl sok terméket és szolgáltatást ingyenesen tett. Aminek nincs ára az az embereket pazarlásra, a takarékosságtól való elfordulásra vezet.

- Nekünk van egy betegségünk, mi mindent az árák felől közelítünk, mert jó 40 évig azt verték az emberek fejébe, hogy a szocializmus jóléti állam, kérem majd minden ingyen lesz. És ma is az emberek úgy gondolkodnak, hogy mirét kerül ez ennyibe, amikor az én fizetésem annyi? Néha elgondolkozom, ha miniszterelnök lennénk ez nekem még kényelmes is lenne, hiszen az emberek az árakat kifogásolják és én akkor mutogathatok a vállalatokra. Valójában ugye arról van szó, hogy mindennek annyiba kell kerülnie, amennyibe került, amennyi az előállítási költsége, sőt még egy bizonyois haszon is kell, mert különben nem lehet érdeke senkinek, hogy termeljen. A bérek az alacsony és a béreket kellene követelni. Én azt hiszem ön marxista, én emlékszem a 68-as reform előtt egy beszélgetésre, ahol kérdezték, hogy követték ezeket lesz a kormány? És azt a választ kapta rá egy egyetemi tanár, nem kéremszépen. Miért, kérdezték? Hát mert nem mondjuk ki, hogy a munkaerő is áru. Ha kimondanánk meg kellene fizetni. Tehát az a reform ennyiben nem volt következetes, ma még itt se érezni a béreknél.

- Azt már kimondtuk, hogy a munkaerő, ezért akarjuk a bérreformot, ezért akarjuk a béreket olyan szintre vinni, hogy a tőkéhez, a termelési tényezőkhöz, a többi termelési tényezőhöz képest a munkaerőnek is megfelelő ára legyen.

- Igen, de hát ebben a marxai újra termelési szabályban az is benne van, hogy a munkaerő újratermeléséhez szükséges költséget meg kell adni.

- A felszabadulás után mi egy olyan koncepciót valósítottunk meg és ültettünk át a gyakorlatba, hogy az újratermelés költségeinek egy részét a bérekben adtuk meg, de egy nagyon jelentős hányadát az árákon keresztül juttattuk el a dolgozóhoz. Pl. azáltal, hogy mesterségesen alacsony tartottunk bizonyos termékek és szolgáltatások árát. Pl. azzal, hogy ingyenessé tettük az egészségügyet és az oktatást. És azt mondtuk, hogy ez is része a munkaerő újratermelési költségeinek. Csak éppen más csatornákon juttattuk el. Aztán kiderült hogy ez csőd. Kiderült, hogy ez nem vezetett sem racionális oktatásr

(A "Többet ésszel" vendége NÉMETH Miklós)

sem racionális és hatékony egészségügyi rendszerre, nem szólva arról a torzulásról, ami az árakor keresztül a gazdaság egészére ..... Hát ha egy árrendszer nem mutatja pl azt, hogy eredményesen dolgozok-e vagy se, mint vállalat, vagy mint egyén, akkor mi jelezne még nekem utasításon vagy parancson kívül arról, hogy én jól végzem a munkámat? Hát ha a piac nem jelez, ha a vevőnek az igényei és értékitélete az másodrangú kérdés és csak a technokrácia, csak a termelés szempontjai dominálnak, akkor abból biztos, hogy ideig óráig lehet eredményeket elérni, de összességében hosszabb számon nagyon torz és nagyon alacsony hatékonysággal működő rendszer jön létre. Többek között 68-ban, amire Ön is utalt, ezen próbáltunk változtatni. Hát felemásan.

- Most is az emberek még érzik a felemásságot. Épp azért, mert a bérek nem követik ezt. Mikorra várható, hogy a bérreform is elindul ezen az uton? Tehát, hogy fedezi a munkaerő ujraelőállításához szükséges költségeket?

- Az első lépést 89-től megteesszük. Ez egy fontos lépés, mert megszabadulunk a bérszabályozás, vagy kereset szabályozás igen sok kötöttséggel járó rossz rendszerétől. De ez még nem az a lépés, amire Ön utalt. Ahhoz az kell, hogy végignézzük a költségvetés reformja keretében, hogy mi az minimum, amit nekünk társadalmi alapon vállalni kell és azt garantálja az állam és melyek azok a kiadások, amelyeket jobb ha a bérekbe építünk be, pl. egy bérreform keretében és azokról az állam már lemond. Nem vállal úgy garanciát, mint eddig, hanem engedi érvényesülni a kereslet és kínálat viszonyait, vagyis a vevő értékitételek alá helyezik sokkal jobban mint eddig a társadalom biztosítást, az egészségügyet vagy az oktatást. Tehát előbb a költségvetési reform egyes lépéseit kell végiggondolni és ehhez illeszkedve lehet a bérreformot megvalósítani. Ezért gyorsítjuk fel a költségvetés reformját. Van itt még egy érdekesség ami engem és bárkit gondolom jellemez. Az emberek többsége joggal a magas árak miatt, amikor vásárol a boltban felháborodik. Már ennek is, annak is emelték megint az árát! De ugyanez a vásárló és fogyasztó abban a pillanatban, amikor kifogásokat emel, nem gondol arra, hogy ő mint termelő esetleg olyan termék előállításában vesz részt, egy kollektiva részeként, aminek az árát majd más kifogásolja.

- Mindebbe természetesen azért beletartozik ugye, hogy mondjuk az értelmiségi munka .....(?)

- Talán a legnagyobb hibánk és tévedésünk az elmúlt évtizedekben az

(A "Többet ésszel" vendége NÉMETH Miklós)

volt, hogy nem vettük észre, az oktatási rendszerünk se úgy szerveződött vagy alakult, hogy a legnagyobb kincs a szellemi vagyona az országnak. Ennek se volt megfelelő ára és nincs is megfelelő ára. nemcsak olyan értelemben, hogy az értelmiség ugymond meg van-e vagy nincs jól megfizetve. Hanem a tudás megszerzésére nincs megfelelő értékrendünk. Holott az elmúlt évszázadokban, elég ha csak a magyar történelemben oda megyünk vissza, hogy milyen ára volt a földnek és a földért mindenről volt hajlandó lemondani még a legszegényebb ember is ahhoz, hogy az utódjának valamit adjon. Ma is jellemző ez ilyen munkcsalád pénztárcája terhére.... hogy a gyerekeknek a tudását... nyelvtudás biztosítani tudják.

- Apropos, hány nyelvet beszél?

- Hát sajnos most más csak egyet, angolul. Oroszul elég jól értek, de ott már nem merem vállalni a beszélgetést.

- Angolul tolmács nélkül szokott tárgyalni?

- Amikor nem kell jegyzeteket készíteni a tárgyalásról, akkor igen.

- A mi helyzetünkben nagyon sok függ Magyarország kapcsolatairól. Már említettük a KGST-t. Ugy érzem, hogy a KGST tulajdonképpen egy politikai szervezet volt elsősorban, amikor létrejött, politikai alapokon jött létre. És gazdaságilag talán nem sikerült megtalálnia a helyét. Lehet épp ez vajon miat, amikor a politikában nagyobbak a különbségek az egyes KGST tagállamok között mint eddig, könnyebb lesz megtalálni a gazdasági egységet? Az európai gazdasági közösségben mintha fordítva lett volna. Gazdasági alapon teremtődött meg és most kezd eljutni oda, hogy politikai egységgé kezd válni.

- A KGST valóban az infuláskor politikai alapon szerveződött és nagy arányban jellemezte a kapcsolatokat az egyszerű kereskedelmi, úrcsere kapcsolatoknak a formája. Sajnos nem vált igazi gazdasági integrációvá. Amiben számos ok játszott és játszik szerepet. Pl. az, hogy az egyes tagországok fejlettsége szintüket illetően különböznek. Pl. az, hogy az egyes országok gazdaságirányítási rendszerei nagyon eltérőek. Ezen belül a pénznek, vagy az árrendszernek a reformjában az egyes tagországok eltérő elveket és különböző megoldásokat tartanak üdvöztőnek. És bizony ez ma is számos feszültség, ellentmondás forrása. Nem véletlen, hogy az új szovjet vezetés felismerte annak szükségességét, hogy rövid időn belül a KGST reformjára szükség van. Meg is hirdettük. Több tanácskozás folyt azóta, nem sok eredménnyel. Ha csak azt nem tartom eredménynek, hogy a KGSZ mechanizmusa reformját mindenki most már elismeri, de a tartalmát, az irányát illetően mintha több

(A "Többet ésszel" vendége NÉMETH Miklós)

táborra oszlana meg a KGST. Vannak, akik az áru-pénz viszonyok fejlesztésével és reformjával látják megoldhatónak ezt. Ide tartozik Magyarország is. Vannak, akik a centralizált jegyek fenntartásában és az ágazati kapcsolatok, minisztériumi kapcsolatok megerősítésében látják a kiutat. A mai rendszer jó, csak egy kicsit jobban kell csinálni. Ilyen pl. az NDK. És vannak, akik azt mondják, hogy kétoldalu alapon kell erősíteni a KGST-n belüli mechanizmusokat. Inkább az Európán kívüli szocialista országok fogalmazzák meg. Nem véletlenül,, hiszen ez a segítségnyújtásnak hagyományosan kialakult módszere és módja működik még. Igen sok politikai teendő még előttünk van ahhoz, hogy a gazdasági részét sikerrel olhassuk meg. Nem titok, hogy a jövő év elején, februárban vagy márciusban erről a kérdéstről a főtitkárok egy kötetlen eszmecsereét fognak folytatni Prágában azért, hogy egy kicsit politilailag is lendületet adjanak a reform munkának. Elavult a KGST egész mechanizmusa és rendszere és igen nagy a veszélye annak, hogy divergálnak, tehát széttartanak az egyes tagországok elképzelései és reformjai a jövőben. És ha ez bekövetkezne, akkor belátható időn belül érdemi KGST reform nem következne be.

- És érdemi KGST- sem!

- Hát ebből következik az, hogy akkor az egész integráció csak egy keret és forma a régi módszerekkel való gazdálkodásra. És ez veszélyeztethetné pl. a magyar stabilizációt de méginkább a kibontakozást.

- Az európai gazdasági közösséggel ki fognak alakulni kapcsolataink.

- Hosszu tárgyalások után meggyőződésem, hogy számunkra előnyös tartalmu megállapodást irtunk alá a Közös Piacal. Megalakult a vegyesbizottság, első ülését Budapesten meg is tartotta és kölcsönösen abban maradtunk a Közös Piac és Magyarország, hogy a leginkább eredménnyel kecsegtető területeken kell a munkát felgyorsítani és kezdeni. Tehát a műszaki tudományos területen, a környezetvédelem területén, a turizmus területén. De ezzel párhuzamosan a gazdasági kapcsolatok erősítését is célba vette a megállapodás, vagyis azt, hogy ne egyszerűen hagyományos kooperációs megállapodások jellemezzék a kapcsolatokat, hanem a közösség és Magyarország integrációja induljon meg. Ez az integráció ez azt jelenti a mi esetünkben, hogy résztvenni a közös piac különböző tagországainak programjaiban, illetve az ön által is említett működő tőkének a behozatala a magyar gazdaságba erőteljesebbé váljon. Erről a vonatról, amit a közös piac 90-ig .... egységes piacának kialakítása jelent tehát nem maradtunk le ezzel a

(A "Többet ésszel" vendége NÉMETH Miklós)

megállapodással. De ez kb. annyit jelent, hogy a vonat, amire felszálltunk sikerült megkapaszzkodnunk a lépcsőn. Még be kell menni az ajtón is, de úgy látom az induló tárgyalások alapján, hogy mind két fél, a Közös Piac és mi is azon vagyunk, hogy mielőbb bekerüljünk. Ez a bekerülés persze nem szó szerint értendő, hanem gazdasági kapcsolatok tartalmában jelent egy megújuló rendszert.

- És rajta vagyunk, amikor átlépi a határt 92-t.

- Mindenképpen rajta kell lennünk és ehhez nekünk gondosan kell tanulmányozni mindazt, ami a Közös Piacban történik. jogszabályok, vámrendeletektől kezdve egészen odáig, hogy milyen típusu szabvány és minősítési politikát és gyakorlatot alakít ki a Közös Piac, mert a részletekben a nagy kisördög, ahogy szokták mondani. Ha mi pl. az egész minősítési, ellenőrzési, mérési rendszerünkben, nem is szólva a szabvány politikában nem igazodunk a Közös Piac követelményeihez, akkor a kapcsolatok ilyen jellegű ... pl. megtorpanhat. Erre a magyar kormány programot dolgozott ki, minden minisztérium, főhatóság megkapta a megfelelő feladatokat és a kormány időről időre ellenőrizni fogja a felkészülés munkáját, meghatározta a következő feladatokat.

- Hát kellemes ünnepeket és boldog Ujesztendőt kívánok önnek. Ugy legyen boldog az ujesztendeje azáltal, hogy az országért való fáradozásban lesznek sikerélményei.

- Köszönöm. Nagyon lényegesnek tartom mondatának utolsó részét ...

....(sajnos a zárómondat egy felerősítő áthallás miatt érthetetlen) ...

KOSSUTH ADÓ

DÉLI KRÓNIKA

12.00 h

A mikrofonnál Avar Károly, a karácsonyi mindössze 8.5 perces krónika szerkesztője. -

Rövidke hirműsorunkban elmondjuk, hogy holnap hazánkba érkezik Délkorea egyik külügyminiszter helyettese. Hallhatnak arról is, hogy az izraeli kormányfő új béketervet ígér és, hogy Örményország fölrengés sújtotta területein nagy havazás kezdődött.

Nálunk azonban a gyerekek legnagyobb szomorúságára nyoma sincs a hónapnak. Így marad ez a következő 24 órában is? A meteorológiai intézetből Rábay Attila válaszol:

- Sajnos így. Lényeges időjárás változásra ugyanis holnap se számíthatunk. Most változóan felhős az ég az országban, a több felhőt a közeli országrészből jelentik. Általában 3-9 fok között alakul a hőmérséklet. Csupán északkeleten mérnek 0, +1 fokot.

Holnap estig változóan felhős lesz az ég, csapadék nem valószínű. Hajnalban délnyugaton és északkeleten foltokban köd képződik, de ennek nagy része még a délelőtt folyamán megszűnik. Nem lesz hideg éjszaka sem, hajnalra -3, +2 fokig csökken a hőmérséklet, kedden kora délután pedig 3, 8 fokra számíthatunk. A hét többi napján se lesz változás, a mostanihoz hasonló enyhe idő lesz a jellemző, számottevő csapadék nélkül.

Hírek:

Magyarországra látogat a dél-koreai külügyminiszter helyettes. - (ism)

- A látogatás jól jelzi a két ország kapcsolatainak rohamos fejlődését. Sin Do Von az eddigi legmagasabb rangú dél-koreai politikus, aki Magyarországon járt. A szöuli hirügynökség szerint a diplomáciai kapcsolatok felvételének lehetőségéről is tárgyal. Egyes nyugati rádiók pedig már azt latolgatják, hogy még januárban megnyílnak-e a nagykövetségek a két fővárosban.

Samir izraeli miniszterelnök bejelentette, hogy a közeljövőben új keleti béketervet hoz nyilvánosságra. - (ism)

(DK)

Ismét zavargások voltak az Izrael által megszállt arab területeken. Egy fiatalember meghalt amikor a Gazai-övezetben lévő Dzsabalija menekült táborban kitört összetűzés során izraeli katonák fejbelttek. (ism)

A kabuli kormány szerint a volt afgán király hasznos szerepet játszhat a 10 éve tartó polgárháboru befejezésében. - (ism)

- Örményországban nagy havazás kezdődött és ez megnehezíti a közlekedést a hegyi utakon, éppen a földrengés sújtotta körzetekben. A szovjet TV beszámolt róla, hogy buldózereket, traktorokat, munkagépeket irányítottak a térségbe, hogy járhatóvá tegyék az utakat. Egyébként itt töltötte a karácsonyt a leendő amerikai elnök fia és unokája. John és George Bush azon a DC-8-as típusu szállító repülőgépen érkezett Jerevánba, amely gyógyszert, ruhát és gyermekjátékot hozott a földrengés sújtotta Örményország lakóinak.

- Mint tudjuk, a rettenetes földrengés nem csitította el a nemzetiségelleneteket a Kaukázusban. Ezeket az ellentéteket elemezte ismét a moszkvai Pravda. Barát József tudósítása:

- A kaukázusi események, az örmény-azerbajdzsán ellentétek gyökerét a helyi maffia tevékenységével, illetve a hatalmához ragaszkodó konzervatív tisztviselői réteg átalakítás ellenes magatartásával magyarázza a Pravda mai terjedelmes cikke. A szerző megjelölése nélkül közölt írás átvétel. Ám minthogy egyaránt megjelent már az azerbajdzsán és örmény sajtóban is a két köztársaság nyelvén, illetve oroszul, nem teljesen világos, hogy ki kitől és milyen indíttatás alapján vette át. A meglehetősen sok szóvirágot és jelszót tartalmazó ugymond elméleti cikk az ellentétek szításáért éppen a nemzeti értelemiséget teszi felelőssé, amely idézem, monopol helyzetre törekszik a tudományban és a kultúrában, áltudományos opuszokat ír és magas díjazásban részesül, olyan munkákért, melyek népgazdasági haszna a nullával egyenlő. Mint megtudhatjuk, a történelemben a sajtó felelőssége is alapvető, minthogy a TV, a rádió, a lapok gyakran hangot adtak politikai éretlenségről tanuskodó állásfoglalásoknak. Örményországban és Azerbajdzsánban számos főszerkesztőt váltottak le.

A jugoszláv pártlap a Borba úgy vélekedik, hogy a szövetségi törvény-

(DK)

hozás három nap múlva esedékes ülése leválthatná a kormányt. Mikulics kormánya a lap szerint nem tudta megvalósítani saját programját és a tervezett gazdasági reformok feltételeit se volt képes megteremteni. Néhány miniszter egyébként úgy nyilatkozott, hogy jövőre az infláció a 300 %-ot is meghaladhatja Jugoszláviában.

Skóciában a szerdán lezuhant PanAm gép ügyében nyomozó hatóságok vezetője úgy nyilatkozott, hogy a szerencsétlenséget valószínűleg szerkezeti probléma okozta. A vizsgálatot egyébként nagyobb területre terjesztették ki, mert a katasztrófa idején tomboló szélvihar a géproncsait nagy yon messze szórta szét.

- Most hallgassák meg Felkai György kollegám rövid beszélgetését az első magyar ENSz katonákközül azokkal, akik itthon karácsonyoztak.

- Azt hiszem, hogy Forgács László alezredest és Pálmai József százados több magyar ENSz katona is irigyelheti, hiszen itthon töltik a karácsonyt. Hányan vannak itthon?

- Jelenleg 5-en vagyunk itthon. A többiek jórésze januárban tud hazajönni.

- És a többiek Irakban hogy karácsonyoznak?

- ... térségében a kijelölt szolgálati helyeken töltik a karácsonyt, ez a front különböző szakaszain eltöltött időt jelent.

- Őrájuk továbbra is a szolgálat vár?

- Hát igen. Akik maradtak azoknak ugyanúgy helyt kell állni.

- Bár tudom, hogy Irakban nem ünneplik a karácsonyt, mégis békés itt a karácsony?

- Hát mi nagyon reméljük, hogy a karácsony békés, hisz az ENSz mostan missziójának is ez a célja, hogy a szembenálló feleket nemcsak erre a karácsonyi időszakra, hanem hosszabb periódusra is békés állapotok közél vezesse. Az ENSzkatona megfigyelők feladata éppen az, hogy enn a feltételeit sajtós eszközzeikkel biztosítsák.

- Mindezek ellenére gondolom, hogy nem veszélytelen?

- Veszélyek leselkednek mindenfelé. A veszélyeket a minden egyes lépés magában rejti, mivel, hogy a határmenti területek többször cseréltek gazdát, így mind fél mind két fél minden oldala minden helyen lerakna az aknamezőiket, amelyeket jelenleg nemis jeleznek. Ezeket kell jární. Hát igyekszünk vigyázni és azon vagyon, hogy megpróbáljuk eze ket a veszélyeket elkerülni, megpróbáljuk misszióinkat a lehető legm gasabb fokon teljesíteni és azt, hogy 15 magyar haza is jöjjünk épen, egészségben.

KOSSUTH-adó

HÍREK

16.00 h

Shamir izraeli miniszterelnök közölte, hogy hamarosan új közelkeleti béketervet hoz nyilvánosságra.-----Ism.

-----Ismétlések-----

- ooo - 0 - ooo -

KOSSUTH-adó

LÁTÁS ÉS VISZONTLÁTÁS

17.00 h

RAPCSÁNYI László és P.SZABÓ József kínai útinaplója

- Két szemtanú beszélget a műsorban kínai élményeiről és tapasztalatairól - az egyik első ízben járt Kínában, azaz friss szemmel tudott sok mindent észrevenni és felmérni, míg a másik több évtizedes tapasztalataihoz tudta hasonlítani az új élményeket. Meghívtak azonban a stúdióba szakértőt is, hogy segítsen a hallgatót kalauzolni és eligazítani. Ennek megfelelően új oldalról is megpróbálják bemutatni a jól ismert és mégis ismeretlen távoli országot, a kínai szellemiség mélyégségébe, kulisszatitkaiba is igyekeztek egy bepillantást engedni.

A 60 perces adás szalagon lehallgatásra. Tape Nr: B 04111

- ooo - 0 - ooo -

PETŐFI-adó

HÍREK

17.00 h

A jugoszláv Népfrent napilapja a BORBA, a szövetségi kormány leváltására szólította fel az ország parlamentjét. A lap értékelése szerint, Mikulic kormánya alkalmatlannak bizonyult saját programjainak végrehajtására és a valódi gazdasági reform elindításának kedvező légkör megteremtéséhez. A BORBA a kormány leváltását azért

(hírek, 17 h)

is indokoltnak tartja, mert a miniszterek nem voltak hajlandók megnevezni, kik akadályozzák a gazdasági reformot Jugoszláviában. A belgrádi napilap szerint Jugoszláviában nem lesz esély a válság leküzdésére, ha az ország vezetésében nem történik döntő változás. Ezért a lap azt tanácsolja, hogy a szerdán összeülő nemzetgyűlés az új évet és a gazdasági reformot kezdje a szövetségi kormány menesztésével Jugoszláviában.

Az Egy. Államok következő védelmi minisztere szerint Washington katonai kiadásait a hadsereg létszámának leépítésével, és nem a fegyverzet leszerelésével lehet csökkenteni. John Tower a Bush kormányzat kijelölt védelmi minisztere erről egy amerikai TV-műsorban beszélt. Tower lényegében kizárta azt, hogy a januárban hivatalba lépő Bush kormányzat jelentősen csökkentené a fegyverzetet. Szakértők szerint elképzelhető, hogy Washington csökkenti a külföldön állomásozó haderőinek létszámát, ez azonban a NATO-partnerek körében heves vitákat válthat ki, mert ez esetben nekik kell majd nagyobb katonai költségeket vállalniuk.

Súlyos verekedés volt tegnap kínai Nankingban, helyi diákok és az ott tanuló afrikai egyetemisták között. Az összecsapásban több, mint tízen megsebesültek, és állítólag egy egyetemi oktató meghalt. Az incidenst az indította el, hogy egy táncrendezvényre két afrikai diák be akart vinni két kínai lányt, anélkül, hogy felirattal volna a nevüket. Ezért a rendezők nem voltak hajlandók beengedni őket. Nem sokkal később az afrikai diákok egy nagyobb csoportja vasrudakkal, üvegekkel és kövekkel rohamozta meg a báltermet, és támadt rá az ottlévő kínai egyetemistákra és tanárookra. Ma több ezer kínai egyetemista vonult fel a nankingi utcákon és követelte az afrikaiak letartóztatását, és megbüntetését.

KOSSUTH-adó

HÍREK

18.30 h

Az ÚJKÍNA hírügynökség kommentárban méltatta a keleteurópai változásokat. Eszerint az idén a keleteurópai szocialista országok az imsert nehézségek és visszaesések ellenére, előrehaladtak a gazdasági- és politikai refomrokban. Az ÚJKÍNA hírügynökség szerint, a politikai reform az idén kezdődött el, hogy felszámolják azokat az elavult modelleket, amelyet a második világháború óta jellemzik ezeket az államokat. A kínai hírügynökség kiemeli Magyarországot, mert pártonkívüli politikus került az Elnöki Tanács elnöki székébe. Megemlíti az új szervezetek létrejöttét, és köztük az Új Márciusi Frontot és a Demokrata Fórumot. A politikai pluralizmus kisebb zűrzavart idézett elő Magyarországon, de GRÓSZ Károly pártfőtitkár nemrég kijelentette, hogy a társadalmi reform nem torkollhat anarchiába, - írta az ÚJKÍNA hírügynökség.

Egyre nő a szovjet-magyar közös vállalatok száma, annak ellenére, hogy a bürokratikus szabályok erősen gátolják működésüket. Baráth József Moszkvából a PRAVDA beszámolóját ismerteti:

- Ma már összesen 37 a magyar-szovjet közös vállalatok, ill. tudományos tervező csoportok száma, és ezzel Magyarország tartja a rekordot a SZU-val közös cégek alapításában. Erről ír a PRAVDA bpi. tudósítója a lapjai számában. Eleinte szkepszis kísérel a közös vállalatok megalapítását Magyarországon - írja Geraszimov tudósító, és ez kapcsolatos azzal, hogy a két ország kereskedelmét rugalmatlan államközi szerződések szabályozzák. Eltér a magyar és a szovjet árképzési gyakorlat, irreális valuta átszámítási árfolyamok alakultak ki. A vegyes vállalatok mégis gyorsan fejlődnek - írja a PRAVDA és példának erre a MIKORMED orvosi műszergyárat hozza fel, amely az 1987-s 2,5 millió rubeles termelési értékről 1988-ban 40 millióra tornászta fel magát, és jelenleg egyesült államokbeli és kanadai leányvállalatok létrehozásán töpreng. Kecskeméti Tamás igazgató azonban azt is elmondta a PRAVDA riporterének, hogy még mindig sok bürokratikus akadályt kell leküzdeni. A vállalatnak terveit Moszkvában kell egyeztetnie és jó pár hónap eltelik, míg az szovjet fővárosba küldött dokumentumok visszaérnek. Ez az idő néha többszörösen is elég ahhoz, hogy egyes üzleteket a gyorsan változó elektronikai

(hírek, 18.30 h)

piacon megghiúsítson. A vállalatnak szovjet szokás szerint, 18 hónapra előre kell leadnia, szovjet alkatrész megrendeléseit, ami megbénítja a manőverezési képességét. Kecskeméti Tamás annak a félelmének is hangot adott az SZKP központi lapjában, hogy a most megalapított moszkvai leányvállalat, egyszerűen elsüllyedhet a bürokratizmus mocsarában. A PRAVDA tudósítója a nehézségek ellenére is, a jövő útjának tartja a közös vállalatok működését és számos példát talált arra, hogy magyar-szovjet közös vállalatok eredményesen boldogulnak harmadik országok piacain, ill. nyugati társakat, és ezzel konvertibilis valutát vonnak be tevékenységükbe.

-

A BORBA C. belgrádi napilap a jugoszláv szövetségi kormány leváltását sürgette.-----Ism.

Palesztín terroristák elengedtek két francia kislányt, akit több mint egy évvel ezelőtt családjukkal együtt raboltak el. A Fatah Forradalmi Tanács elnevezésű szélsőséges szervezet egyik illetékese közölte, hogy a lányokat felültették egy Párizsba tartó repülőgépre. Azt azonban nem mondta meg, a két kislány melyik géppel és melyik repülőtérré érkeznek. A családot a Gaza-övezetben a tengeren fogták el, mert az hitték, hogy hajón izraeli állampolgárok vannak. Később kiderült, hogy valamennyi fogoly francia állampolgár, ennek ellenére továbbra is fogságban tartották őket. Az édesanya, aki terhes volt, rabságban szülte meg újabb gyermekét. A család többi tagjáról nincsenek hírek.

A Közös Piac várhatóan januárban kapcsolatot létesít a PFSz-vel, hogy egy esetleges közelkeleti nemzetközi békekonferenciáról tárgyaljanak. Az Európai Gazdasági Közösség nevében a miniszteri tanács elnöki tisztét ellátó Spanyolország képviselője folytat majd megbeszéléseket egy palesztin vezetővel, lehetséges, hogy személy szerint J.Arafattal.

Délafrikában 11 fekete halt meg a hét végén zavargásoknak, több városban ugyanis viszály tört ki egymással szembenálló törzsek között.

(hírek, 18.30 h)

A vizsgálat eddigi adatai szerint valószínű, hogy műszaki hiba okozta a skóciai légikatasztrófát. A szakértők feltételezik, hogy a PanAm amerikai légitársaság repülőgépének törzse és orrrésze anyagfáradás miatt kettévált. Továbbra sem zárják ki azonban a bombaerőnyelet lehetőségét, bár erre eddig semmiféle bizonyítékot nem találtak. A repülés műszaki adatait és a pilóta fülkében folytatott beszélgetéseket rögzítő két fekete doboz magnószalagja ugyanabban a pillanatban állt le, amikor Boeing-747-s eltűnt a Glasgow-i irányító töröny képernyőjéről. A hangrögzítőn nem volt nyoma detonációnak, viszont rejtélyes zúgás volt rajta. A szakemberek arra a következtetésre jutottak, hogy a szerencsétlenség pillanatában megszűnt az óriásgép áramszolgáltatása. Az ötödik napja tartó kutatással eddig 239 holttestet találtak meg a csaknem 300 áldozat közül. Életét vesztette a PanAm gép 243 utasa és 15-főnyi személyzete, Lockerbie város több mint 30 lakója, további eddig ismeretlen számú ember az országuton haladó gépkocsikban. A Londonból New Yorkba tartó óriás gép ugyanis Lockerbie skót kisvárosra zuhant.-----Ism.

New Yorkban az idén minden eddiginél több gyilkosságot követtek el. Karácsony este egy 19 éves fiatalembert öltek meg. Ő az 1842. áldozat volt az idén, és ezzel megdőlt az 1981-s fekete rekord. E. Koch New York polgármestere a kábitószer kereskedelmet nevezte meg a gyilkosságok legfőbb okozójának, hozzá téve, hogy ezért lehetővé kell tenni, hogy a kábitószer kereskedőkre halálbüntetést szabjanak ki.

Budapesten a parlamenti karácsonyon több mint négy ezer gyerek vett részt. Négy előadást egy főpróbát tartottak, ezeken vendégül láttak egykori uttörőket és Erdélyből hazánkba menekült gyerekeket is. Ellátogatott a Parlamentbe Kárpáti György is, aki 1954-ben télapó az országházi fenyőünnepségen.

A rendkívül rossz idő miatt, rendkívüli intézkedéseket tettek a csehszlovák hatóságok a óriás-hegységben. Forró Evelin jelenti Prágából:

- Telejs hegymászási tilalmat rendeltek el CS-ban az Óriás-hegy-

(hírek, 18.30 h)

ségben. A rendelkezésnek két oka is van, az elmúlt napokban rendkívül kedvezőtlen volt az időjárás, 24-n esett a hó, tegnap mindez ráfagyott az utakra és a hegyoldalakra, ráadásul szünni nem akaró erős szél fújt. A tilalom elrendelésének másik oka egy szomorú esemény. A z ünnep első napján meghalt egy NDK_beli turista. Az Óriás hegység egyik legnevesebb üdülőhelye, ...közelében egy csúcsot akart megmászni, de a meredek jeges hegyoldalon megcsúszott és lezuhant. A 46 éves férfi életét már nem tudták megmenteni az odaérkező mentők. Most a téli szünetben nyilván sokan jönnek CS-ba sielni, turázni, ezért nem árt a figyelmeztetés, minden alkalommal kérdezzék meg a hegyi mentőszolgálatot, hogy melyik utonlehet menni és hol tiltották meg a hegymászást, turázást.

-

IDŐJÁRÁSJELENTÉS:

- Változóan felhős lesz az ég, csapadék nem valószínű, többnyire mérsékelt marad a nyugati szél. A késő esti óráktól sokfelé párák, helyenként ködös idő lesz. Az éjszakai hőmérséklet +2 és -3, a nappali 3 és 8 fok között lesz. A fővárosban is változóan felhős lesz az ég, csapadék nem várható. hajnalban párássá válik a levegő, gyenge marad a légmozgás. A hőmérséklet hajnalban egy, délután nyolc fok körül várható.

- ooo - 0 - ooo -

PETŐFI-adó

HIREK

19.00 h

..... kormány létrehozásáról kezdett tárgyalásokat az afgán ellenzék két szárnya. A Pakisztában dolgozó Hétpárti.....szövetség egyik vezetője utazott TEheránba, hogy találkozzon az iráni támogatást élvező nyolc-párti siita szövetség irányítóival. Megvitatják, hogy mit tegyenek a szovjet csapatok kivonulása után. A csoportosulások között vallási ellentétek vannak, de különböző módon vélekednek a SZU-val való közvetlen tárgyalásokról is. A Pakisztán által támoga-

(hírek, 19 h)

tott ellenzék vezetője a hónap elején Szaud-Arábiában tárgyalt Jurij Voroncov kabuli szovjet nagykövettel és erről most tájékoztatta az iráni államfőt és a külügyminisztert. Jurij Voroncov egyébként a hétfőn a Rómában tárgyalt a volt afgán királlyal, Zahir sahal.

Palesztin terroristák elengedtek két francia kislányt.~-----Ism.

-----Ismétlések-----

- ooo - 0 - ooo -

PETŐFI-adó

HIREK

21.00 h

A SZU-ban három hónappal a választások előtt megkezdődött a jelöltállítás. A módosított alkotmány és az új választási törvény értelmében a népi küldöttek egyharmadát az országos társadalmi szervezetek delegálhatják, a többieket az egyes választó körzetekben jelölik, még hozzá szabadon, tehát akorábbi gyakorlatokkal ellentétben nem határozzák meg központilag a népképviselői szervek szociális összetételét. Korátlagát a nők és férfiak arányát.

Litvániában a televízió először közvetített karácsonyi misét. A szovjet köztársaság 531 katolikus temploma közül a vilniusi Szent Teréz templomban celebrált misét sugározta élőben a televízió. A karácsonyra való tekintettel Litvániában a tv először december 21-n először kezdődött a téli iskolai szünet, amely a SZU többi részén január 1-n veszi kezdetét. A TASZSZ beszámolója szerint a lettországi protestáns templomokban is a szokásosnál többen vettek részt a karácsonyi istentiszteleten.

A PFSz nagykövetségi rangra emeli képviselőit azokban az országokban, amelyek elismerték a nemrég kikiáltott független palesztin államot. A szervezet VB-nak bagdadi tanácskozásán közölték, hogy eddig 90 országtól kaptam hivatalos elismerést. A háromnapos ülésen létrehoztak egy bizottságot, amely javaslatot tett az emigráns paleszt

(hírek, 21 h)

tin kormány felállítására. A tervekszerint ebben a különböző szervezetek képviselői mellett helyet kapnak majd a megszállt területek megbizottai is.

-----Ismétlések-----

- ooo - 0 - ooo -

KOSSUTH-adó

HÍREK

22.00 h

A SZU-ban a parlamenti választásokra az állampolgárok közvetlenül is állíthatnak jelölteket, viszont nem kötelező a többes jelölés. A ma kezdődött háromhónapos kampányról moszkvai tudósítónk Baráth József számolt be.

- A SZ-ban ma kezdetét vette az a parlamenti választási kampány amelynek során több, mint hatvan év óta először nemcsak szavazni fognak az emberek, de a választás szó valóban viszonyeri eredeti jelentséét. Három hónap van addig, amig 1989 március 26-n összeül a népképviselő kongresszusa az új törvényhozás 2.250 tagja, hogy saját soraiból megválassza a módosított alkotmány és az új választójogi törvény alapján az állandóan ülésező legfelsőbb Tanácsot, melynek tagjai tkp. profi politikusokká válnak. Addig azonban még sok minden történnik, és nem a régi forgatókönyv alapján, amikor a vállalatok ilyesféle utasítást kaptak, megválasztani egy csecsen nemzetiségű harminc év alatti pártonkívüli nőt. Kell-e külön kitérni arra, hogy micsoda öröm volt a vállalati pártbizottságok számára, ha megtalálták embereüket, aki minden előre meghatározott kritériumnak megfelelel, és hogfy az illetőt törvényhozói minőségben mennyire vette komolyan a környezete. Az új törvény alapján a népképviselők egyharmadát a társadalmi szervek választják plénumon, a másik kétharmad pedig a választói körzetektől kapja mandátumát. A jelölés joga kijár bármelyik szervezetnek, természetesen, magának a jelölő gyűlésnek, sőt az állampolgárok saját magukat is jelölhetik. A listánra az kerül fel, aki a jelölő gyűlésen a szavazatok 50 %-nak

(hírek, 22 h)

akár eggyel is több voksot kapott. Maga a gyűlés dönti el, hogy nyíltan, vagy titkosan szavaznak ilyenkor. A jelöltek száma tetszőleges lehet, tehát a többes jelölés nem kötelező szabály, bár esetek többségében itt és most, várhatóan szinte mindenütt sor kerül rá.

-----Ismétlések-----

Egy spanyol lap szintén méltatja a hazánkban elkezdődött reformokat. A tudósító úgy véli, hogy Magyarország politikai helyzete hasonlatos ahhoz, amit Spanyolország él át Francó fasizta diktátor halála után. Megállapítja, hogy a magyarok a bürokratikus és tekintélyuralmi rendszert felváltó új formát keresnek. A spanyol újságíró rámutat arra, hogy a szovjet peresztorjka nélkül elképzelhetetlen lenne a magyarországi átalakítás.

-----Ismétlések-----

- ooo - 0 - ooo -